

ForUMs innspill til FfD Forum 2024

Å bekjempe ulikhet er et av satsingsområdene innen utviklingspolitikken til regjeringen, men så langt er det et område som har fått mindre oppmerksomhet enn andre satsingsområder. Norge bør derfor være en ambisiøs og aktiv pådriver i arbeidet frem mot en ny internasjonal konferanse for utviklingsfinansiering (FfD4), inkludert i forbindelse med FfD Forum 2024.

Regjeringen har meldt i Hurdalsplattformen at den vil sørge for at Norge tar en ledende rolle i det internasjonale arbeidet for å bekjempe ulovlig kapitalflyt og skatteunndragelse, at den vil arbeide for en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet og at den vil støtte opp om etableringen av internasjonale mekanismer for effektiv og rettferdig håndtering av statlig gjeldskriser. I plattformen trekkes også Norges erfaringer fra å bygge opp vår egen velferdsstat frem i Norges pådriverrolle for helsetjenester for alle og inkluderende utdanning, ikke profittstyrte løsninger, med mål om å bekjempe ulikhet og fremme likestilling.

Den fjerde internasjonale konferansen om utviklingsfinansiering

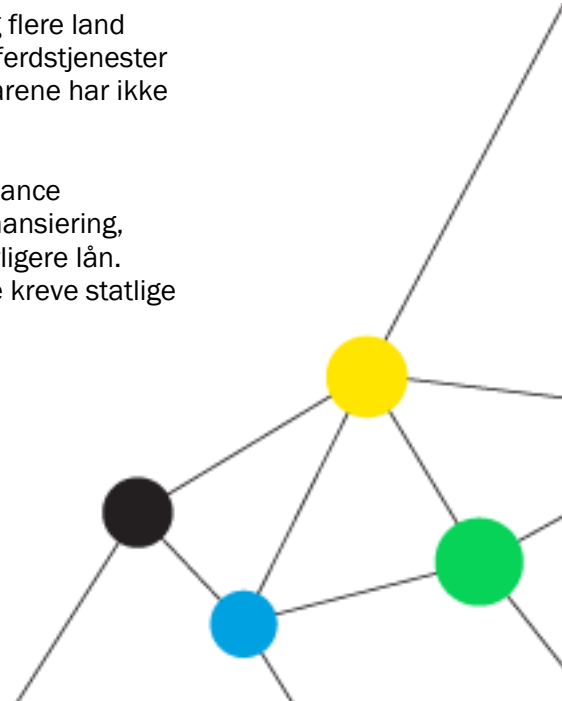
Det er svært gledelig at FNs medlemsland har bestemt at man skal avholde en fjerde internasjonal konferanse om utviklingsfinansiering i 2025 (FfD4). Financing for Development-prosessen er en inkluderende prosess som må opprettholdes og styrkes.

Samtalene om finansiering av bærekraftsmålene må være sentrert rundt sporet fra Addis Ababa Action Agenda. I arbeidet frem mot konferansen, må Norge ta en ledende rolle for å sørge for at strukturelle årsaker til økende ulikhet og urettferdig fordeling av ressursene blir en sentral del av konferansen. Forberedelser og gjennomføringen av konferansen må skje på en gjennomslukt og inkluderende måte, der sivilsamfunn blir inkludert. Norge bør også sørge for at det finnes finansiering for sivilsamfunnets deltakelse.

Gjeld

Store gjeldsbyrder er en alvorlig trussel mot en bærekraftig utvikling og flere land bruker allerede større summer på å betjene gjeld enn de bruker på velferdstjenester som helse og utdanning. Løsningene som har blitt presentert de siste årene har ikke klart å holde tritt med problemene som har oppstått.

Verden står i tidenes verste globale gjeldskrise, ifølge Development Finance International. Derfor er det særlig viktig at utviklingsbistand og klimafinansiering, særlig for tilpasning og tap og skade, må være gavebidrag og ikke ytterligere lån. Videre må andre kilder til klimafinansiering, som garantiordninger, ikke kreve statlige motpartsgarantier for land med allerede ikke-bærekraftig gjeld.

Gjeldshåndteringsmekanisme

I Hurdalsplattformen står det at Norge skal “*Støtte opp om etableringen av internasjonale mekanismer for effektiv og rettferdig håndtering av statlige gjeldskriser*”. Det er på tide at FNs medlemsland også tar til orde for å flytte diskusjoner og avgjørelser om reform av gjeldsarkitekturen inn i FN-systemet igjen. Vi er svært bekymret for at prosessene i G20s Common Framework går for sakte, ikke bidrar til tilstrekkelig gjeldsreduksjon, ekskluderer flere land med høy gjeldsbyrde og at deltakelse for kreditorer ikke er bindende. Eksisterende verktøy har vist seg å ikke være tilstrekkelige.

Under paragraf 53 og 54 i nullutkastet til slutterklæring bør Norge, gjerne i samarbeid med andre medlemsland, jobbe for å få inn en tydelig oppfordring til en rettferdig mekanisme for håndtering av statlig gjeld som skal være underlagt en uavhengig part, som FN. Mekanismen må gjelde for alle land med ikke-bærekraftig gjeld på tvers av kreditorer.

Gjeldsbærekraftsanalyser

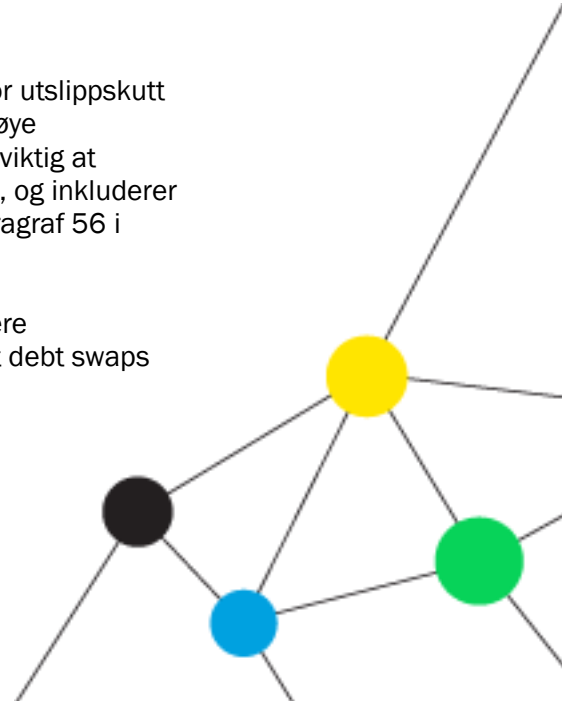
For å redusere økt gjeldsbyrde og sikre oppfyllelse av bærekraftsmålene er det avgjørende med grundige gjeldsbærekraftsanalyser i forkant av utlån. Retningslinjer for ansvarlig utlån og låntaking må inkludere sårbarhet for eksterne økonomiske sjokk, inflasjon, menneskerettigheter og klimatiltak. Videre må det sikres åpenhet rundt låneavtaler og deres kondisjonaliteter. Vi ber om et offentlig og tilgjengelig register slik at befolkning, sivilsamfunn og media kan holde sine statsledere ansvarlige, og for å muliggjøre gode gjeldsbærekraftsanalyser.

Her følger et konkret tekstforslag som kan legges til i paragraf 52 i nullutkastet til slutterklæring: *We encourage the improvement of the debt sustainability analysis (DSA) by incorporating the analysis of multidimensional vulnerabilities. We therefore call on governments, the IMF and the World Bank to urgently promote an open review of the approach to debt sustainability, with UN guidance and civil society participation, in order to move towards a debt sustainability concept that has at its core environmental and climate vulnerabilities, human rights, gender and development considerations.*

Klimafinansiering og debt swaps

Høy gjeldsbyrde tvinger land til å prioritere gjeldsbetjening over tiltak for utslippskutt eller klimatilpasning. Ved tap og skade må land ofte øke sin allerede høye gjeldsbyrde. Videre gjør økt klimasårbarhet lånene enda dyrere. Det er viktig at gjeldsmoratorium i møte med klimakatastrofer finner sted umiddelbart, og inkluderer rentestopp samt vurdering av gjeldsreduksjon. Dette må legges til i paragraf 56 i nullutkastet.

Paragraf 55 omhandler debt swaps. Debt swaps har vist seg å møte flere utfordringer. [En gjennomgang av debt swaps de siste 30 årene](#) viser at debt swaps

ikke har bidratt til nevneverdig gjeldslette eller skapt økonomisk handlingsrom for land i Sør til å håndtere miljøutfordringer. Derimot har de vist seg å være trege, liten grad av åpenhet eller involvering av lokale aktører og sivilsamfunn, men med høye administrative kostnader. I tillegg medfører det ofte andre betingelser knyttet til for eksempel inngåelse av handelsavtaler eller bidrar til å legitimere illegitim gjeld. Debt swaps kan derfor ikke erstatte gjeldslette eller addisjonell klimafinansiering. Derfor bør Norge støtte at paragraf 55 slettes, eller i hvert fall arbeide for å legge til at debt swaps heller ikke kan erstatte klimafinansiering og at kreditorer må bidra til gjeldsreduksjon også ved inngåelse av debt swaps.

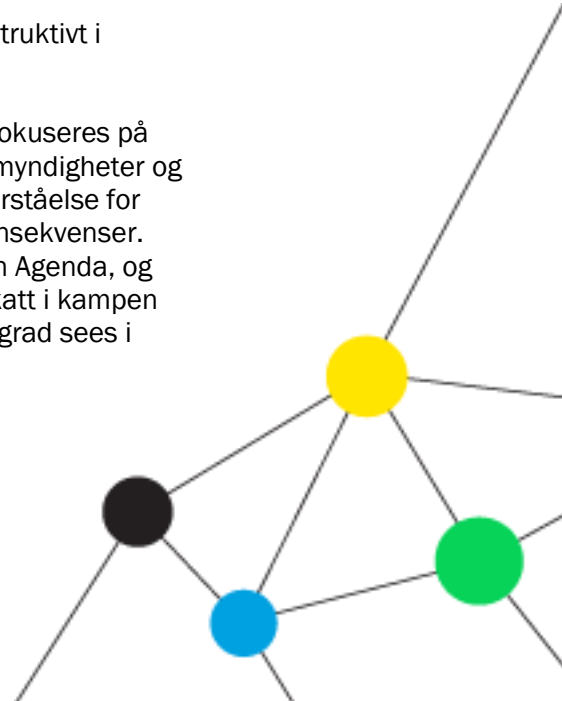
Norge bør:

- Støtte en ny gjeldshåndteringsmekanisme under FN som skaper forutsigbare prosesser og som bringer alle stater og kreditorer til forhandlingsbordet, inkludert de private aktørene.
- Arbeide for utvikling av globale retningslinjer for ansvarlig utlån og låneopptak. Disse må hensynta menneskerettigheter og klimatiltak, samt ta høyde for eksterne økonomiske sjokk og inflasjon.
- Støtte en opprettelse av et offentlig og tilgjengelig register for alle låneavtaler og deres kondisjonaliteter for å sikre økt åpenhet.
- Være tydelig på at “debt swaps” ikke er et alternativ til gjeldslette eller addisjonell klimafinansiering.
- Arbeide for at utviklingsfinansiering og finansiering til tap og skade og tilpasning må være gavebidrag. Alternative kilder for finansiering kan heller ikke bidra til å forverre land med allerede høy gjeldsbyrde sitt gjeldsnivå.

Skatt

Utviklingen av en rammekonvensjon om skattesamarbeid i FN som følge av Resolusjon 78/230 er svært positivt, og representerer et styrket handlingsrom for mobilisering av nasjonale ressurser. Målet med en slik konvensjon er å håndtere utfordringer på mellomstatlig nivå som fører til store inntektstap nasjonalt. FfD Forum 2024 bør være tydelig på å delegerer mandatet for forhandlinger om det internasjonale skattesystemet til disse forhandlingene. Det er positivt at nullutkastet anerkjenner det viktige arbeidet som utføres i ad hoc komiteen for en skattekonvensjon, og allerede oppfordrer medlemsland til å delta konstruktivt i videre forhandlinger.

Gitt utviklingen som følge av Res. 78/230, bør FfD Forum brukes til å fokuseres på reformer på nasjonalt nivå med potensial til å styrke kapasitet i skattemyndigheter og forbedre forvaltning av offentlige inntekter. Arbeidet må bygge på en forståelse for koblingen mellom innretning av skattesystem og samfunnsmessige konsekvenser. Viktigheten av progressiv skattlegging er anerkjent i Addis Abeba Action Agenda, og FfD Forum bør fortsette å være en arena der redistribusjon gjennom skatt i kampen mot ulikhet står sentralt. Diskusjonene om skatteinntekter bør i større grad sees i

sammenheng med lands gjeldsbyrder, for å sikre at økte inntekter kan brukes til å fremme utvikling.

Norge bør:

- Ta en lederrolle internasjonalt og vise tydelig støtte til FNs rolle i internasjonale skattespørsmål og forhandlingene om en rammekonvensjon om skatt i FN.
- Sikre at prosessen fortsetter å være åpen for observatører og ta imot innspill fra alle relevante aktører, også under fremtidige forhandlinger om en rammekonvensjon.
- Bruke FfD Forum til å delegerer mandatet for mellomstatlige dimensjoner av arbeidet med å øke skatteinntekter til en fremtidig rammekonvensjon, inkludert mandat til å håndtere konsekvenser av digitalisering og globalisering av økonomien.
- Prioritere nasjonale tiltak for styrking av kapasitet til mobilisering av egne ressurser i samarbeid om FfD, inkludert videre forpliktelser for kapasitetsbygging fra donorland.

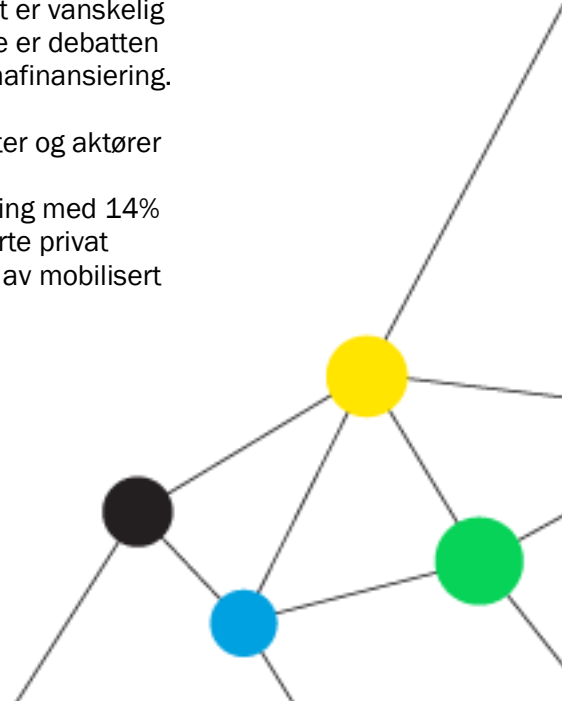
Bistand

Det er viktig at integriteten til ODA-midler blir opprettholdt og at fattigdomsbekjempelse er målet med midler fra bistandsbudsjettene. Internasjonalt utviklingssamarbeid må bli gitt som addisjonelle midler og vi oppfordrer til en konservativ rapportering av ODA-midler for å unngå at eksepsjonelle hendelser, som økte flyktningsutgifter nasjonalt, gir store svingninger. Bistand må også være så konsesjonell som mulig. Land bør ikke blåse opp sine bistandsbudsjetter ved å rapportere donasjoner av overskudd av vaksiner, SDR-allokeringer eller utgifter knyttet til mottak av flykninger nasjonalt. Finansiering av globale fellesgoder må ikke gå på bekostning av fattigdomsbekjempelse.

Mobilisering av privat kapital

Det er avgjørende å sikre at privat sektor aktivt bidrar til finansieringen av bærekraftsmålene. Dessverre har man ikke nådd de målsetningene som er satt for å mobilisere privat kapital for bærekraftig utvikling og man har sett at det er vanskelig å komme opp på det nivået man ønsker. Både internasjonalt og i Norge er debatten om å mobilisere privat kapital en av de største innen utviklings- og klimafinansiering.

Garantiordninger er et av instrumentene som trekkes frem av flere stater og aktører som et av de mest effektive midlene for å mobilisere privat kapital for bærekraftsmålene. Ifølge OECD, økte mobilisert privat kapital for utvikling med 14% årlig mellom 2012 og 2018, og garantier stod for 39% av den mobiliserte privat kapitalen denne perioden. Det er også verdt å merke seg at bare 5,3% av mobilisert privat kapital gikk til minst utviklede og lavinntektsland (LDCs og LICs).

Det er imidlertid viktig å erkjenne og minimere risikoene forbundet med garantiinstrumenter. Noen av disse risikoene inkluderer muligheten for å forverre gjeldsproblemer i utviklingsland og å bruke av bistandsmidler til prosjekter med begrenset utviklingseffekt og addisjonalitet. Det er også viktig å ha gode rammeverk for å ivareta andre hensyn, som for eksempel menneskerettigheter, urfolksrettigheter og natur.

Mange av landene som er aktuelle kandidater for slike offentlig-private prosjekter, sliter med å betjene statsgjeld. Store statlige lån for å finansiere oppfyllelsen av bærekraftsmålene, kombinert med makroøkonomiske forhold etter finanskrisen i 2009, har skapt en gjeldsboble i både lav- og mellominntektsland de siste tiårene. Ifølge UNDP har [54 utviklingsland](#) akutt behov for gjeldslette for å unngå en utviklingskrise. Alle instrumenter for privat sektor (PSIs) må derfor inkludere robuste systemer for vurdering av bærekraften til statsgjelden i relevante prosjektland. [OECD](#) viser også til risikoene knyttet til gjeldsbærekraft må tas i betraktning av donorland i alle prosjekter, inkludert garantiinstrumenter, da man risikerer å bygge opp både statlig og privat gjeld.

For å oppfylle forpliktelsen om å ikke etterlate noen (leave no one behind), må man sørge for finansieringskilder som setter land i stand til å gjennomføre offentlige investeringer i velferdsgoder. PSler må være et tillegg for visse sektorer og ikke erstatte finansieringskilder som når de som trenger det mest.

